

Людмила СИНЯЄВА,
доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь, Україна
ludsin2017@ukr.net

Ірина ВЕРХОВОД,
кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна
verkhovod-ira@ukr.net

ЕКОНОМІЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Економічна сфера відносин є дуже чутевою до змін, які відбуваються в суспільстві, з одного боку, а з іншого боку, може бути критерієм досягнутого рівня соціально-економічного розвитку суспільства. При цьому економічні відносини проявляються як об'єктивні зв'язки між людьми і групами з приводу розподілу, виробництва, обміну і споживання благ, в особливості продуктів праці (діяльності). У той же час відображення економічної реальності, участь в соціально-економічній активності по суті представляє собою найважливіший аспект життя людини.

З усіх видів соціалізації саме економічна більш за все пов'язана з актуальним станом соціуму. У вітчизняній науці на сьогодні немає загальноприйнятого однозначного визначення економічної соціалізації. Необхідність введення цього поняття пов'язана з різними обставинами. При вивченні процесу соціалізації склалась стійка традиція в конкретних соціальних сферах говорити про «етнічну», «політичну», «гендерну» соціалізацію. Тобто конкретні емпіричні дослідження розглядають процес соціалізації у певній галузі соціального життя як самостійний й цілісний процес. При цьому, правда, залишалось нез'ясованим питання про співвідношення процесу соціалізації в цілому й часткових видів соціалізації. Окрім поділу за сферами соціального життя дослідження диференціюються за змістом процесу соціалізації. Так, достатньо часто зустрічається у якості вивчення предмета соціалізації сполучення «громадська соціалізація» або «професійна соціалізація».

Інтерес до вивчення економічної соціалізації з боку зарубіжних і вітчизняних учених виник майже одночасно. Серед перших західних дослідників можна назвати: Н. Dittmar (1997), А. Furnham (1986, 1996, 2001), Р. Webley (2001), С. Burgoyne, S. Lea (2001) и В. Young (2001), П. Лунт (1996, 1997). У вітчизняній науці початок досліджень теоретичних і практичних аспектів економічної соціалізації пов'язаний з роботами В.М Лугової, С.М. Голубєва, О.С.Дейнеки (1999), Т.В.Дробишевої (2000, 2002), та ін. Перешкоди

виникають одразу ж при намаганні дати чітке визначення економічної соціалізації.

З нашої точки зору, соціалізація економічних відносин виступає одним з основних напрямів розвитку сучасного суспільства в умовах становлення постіндустріального господарського укладу. В узагальненому виді соціалізацію економіки можна представити як процес інтеграції приватного та суспільного секторів, в рамках якого у виробничій діяльності формується пріоритет розвитку людини й умов її життєдіяльності. Вона є найважливішим етапом розвитку економічної системи, по мірі завершення якого економіка характеризується високою соціальною орієнтованістю. Основними напрямками, які необхідно стимулювати державі в даному процесі, є: соціалізація власності, пом'якшення соціальної диференціації й гуманізація праці.

З одного боку, відсутнє чітке і загальноприйняте визначення, з іншого – існує певне загальне розуміння економічної соціалізації. В загальному вигляді вона визначається як процес, в якому люди навчаються діяти в економіці: те, як вони плануватимуть бюджет, позичатимуть гроші, будуть економити, купувати, сприймати рекламу, а також розуміти про більш широке призначення економіки

Насамкінець можна сказати, що процес економічної соціалізації в суспільстві потребує розгорнутого і всебічного вивчення. В сучасній ситуації у зв'язку з виникненням нового типу соціально–економічних відносин саме економічна соціалізація у більшій мірі відображає всю різноманітність і суперечливість конструювання особистістю своїх відносин із соціумом. Инакше кажучи, дослідження економічної соціалізації мають не тільки прикладне значення, але й мають вагомий фундаментальний потенціал. Важливою стає задача наукового пошуку змісту і факторів економічної соціалізації, які можуть суттєво варіюватися при переході від одного стану суспільства до іншого і визначатись соціально–економічною структурою цих суспільств.

Список використаних джерел:

1. Матвеев М. М. Необходимость социализации рыночной экономики. *Экономика, предпринимательство и право*. 2011. № 7 (7). С. 3–11.
2. Лугова В.М., Голубев С.М. Соціалізація економіки як чинник економічного розвитку суспільства. Матеріали Міжнародної наукової конференції — Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: тези доповідей, 1 – 2 червня 2017 р. Х. : ХНЕУ імені Семена Кузнеця, 2017. С. 373–377.
3. Малий І. Й. Інституційні трансформації соціально–економічної системи України : монографія / А. А. Гриценко, І. Й. Малий та ін. Київ: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2015. – 273 с.
4. Людський розвиток в Україні. Модернізація соціальної політики: регіональний аспект : монографія / За ред. Е. М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. К.: 2015. 356 с
5. Пігуль Н. Г. Основи функціонування соціальної сфери. *Науковий вісник ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». Серія «Економічні науки».*

Світлана СУДОМИР,
д.е.н., професорка кафедри економіки і менеджменту
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»,
Роман КУРНИЦЬКИЙ,
магістр,
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»,
Бережани,
Україна

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Однією із важливих задач в період становлення ринкової економіки є динамічне забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур. Лише за цих умов можливо створити результативну систему управління конкурентоспроможністю підприємств та забезпечити їх соціально–економічний розвиток.

Потенціал організації ми розглядаємо через здатність останньої та її системи менеджменту як відкритої соціально – економічної системи упереджувально формувати збалансований комплекс можливостей (конкурентних переваг) по задоволенню потреб споживачів та виконання зобов'язань перед суб'єктами за інтересами згідно обраних сегментів ринку, забезпеченню сталого стратегічного розвитку суб'єктів діяльності, їх конкурентоспроможності, здатності завчасної адаптації до змін у зовнішньому середовищі [1].

Конкурентоспроможність потенціалу підприємства – комплексна порівняльна характеристика, яка відображає рівень переважання сукупності показників оцінки можливостей підприємства, що визначають його успіх на певному ринку за певний проміжок часу стосовно сукупності аналогічних показників підприємств – конкурентів.

Конкурентоспроможність підприємств потребує адекватного формування потенціалу, що являє собою системну комплексність можливостей. Підсистемами такої системи є технічна, технологічна, біологічна, організаційна, фінансова, інформаційна, маркетингова, логістична, управлінська, кадрова, обліково–аналітична, соціально–психологічна та інші складові. Оцінка цих підсистем повинна проводитися з позицій їх потенційних можливостей в комплексі розв'язувати стратегічні завдання, спроможності адаптуватися до зовнішнього середовища.

Розв'язання такої задачі покладається на систему менеджменту, яка на принципах збалансованості потенціалу підсистем повинна забезпечити синергійний ефект в процесі господарської діяльності, сформувати конкурентні переваги та в динаміці розвивати потенціал підприємства за структурою, кількісними і якісними параметрами відповідно до змін